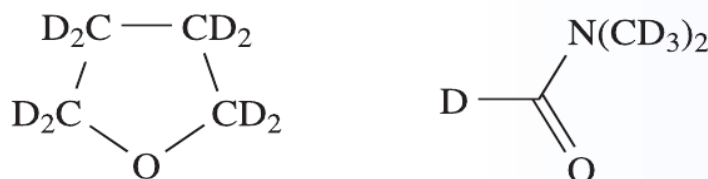

Anorganická chemie – Odpovědi k úlohám na konci kapitol (10-18)

KAPITOLA 10

10.2 (b)

10.3 tříčárový

signál 1:1:1.

10.4 Vzorek obsahuje malá množství CD₂HCN; spin–spinová interakce ¹H–²H poskytne signál 1:2:3:2:1; CDH₂CN a CH₃CN jsou přítomny v zanedbatelném množství.

10.5 Nejdříve nechejte zreagovat D₂O + AlCl₃, tím vznikne DCl, pak bude následovat reakce Li[AlH₄] + DCl; přesné měření M_r nebo hustoty vody která vznikla hořením.

10.6 Ve zředěných roztocích je *t*BuOH ≈ monomerní, pás u 3610 cm⁻¹ přísluší ν(OH); v koncentrovanějších roztocích je kovalentní vazba O–H zeslabena tvorbou H–vazebných asociátů; široký pás je posunut k nižší frekvenci.

10.7 Rovnováha MCl + HCl ↔ M(HCl₂) se je určena relativními kohezními energiemi MCl a M(HCl₂).

10.10 (a) KH + NH₂ → KNH₂ + H₂; KH + EtOH → KOEt + H₂.

10.11 (a) 2H₂O → 2H₂ + O₂; (b) 2LiH → 2Li + H₂; (c) CaH₂ + H₂O → Ca(OH)₂ + H₂; (d) Mg + 2 HCl → MgCl₂ + H₂; (e) 2H₂ + O₂ → 2H₂O; (f) CuO + H₂ (+Δ) → Cu + H₂O.

10.12 H₂O₂ je kineticky stabilní.

10.13 (b) Mg má koordinační číslo 6; oktaedr; H má koordinační číslo 3, planární (trojúhelník).

10.14 Poměr koordinačních čísel Al:H je 6:2; stechiometrický poměr 1:3.

10.19 (b) – 3557 kJ mol⁻¹.

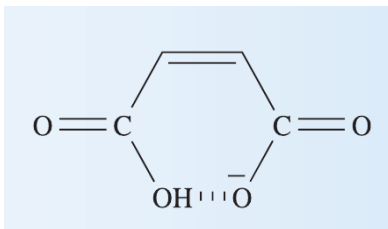
10.20 (b) Symetrická vazba O···H···O v jednotce H₅O₂⁺, čtyři další H₂O vázané vodíkovou vazbou (pravděpodobně nesymetrickou) ke středovému H–atomu v H₅O₂⁺, (c) symetrická valenční vibrace molekuly XY₃ je inaktivní v IR spektru pro symetrii D_{3h}, naopak je aktivní pro C_{3v} symetrie.

10.21 (a) –401 kJ mol⁻¹.

10.22 (b) SiH₄ + Li[AlCl₄]; H₂ + K(PPh₂); Li[AlH₄]₄ + 3LiCl.

10.23 BeH₂, polymerní řetězec; [PtH₄]²⁻, čtvercově–planární; NaH, hydrid sodný (iontová sloučenina); [NiH₄]⁴⁻, M⁰; [PtH₆]²⁻, M(IV); [TcH₉]²⁻, trigonální prizma s 3 přidanými vrcholy nad obdélníkovými stěnami; HfH_{2,1}, nestechiometrický; AlH₃, trojrozměrná struktura s oktaedricky koordinovanými atomy kovů.

10.24 (a) struktura obou odpovídá strukturnímu typu wurtzitu; (b) se snižujícím se počtem vodíkových vazeb v molekule se viskozita snižuje; (c) je-li vodíková vazba v dimeru silnější v plynné fázi než v kapalně fázi snižuje se $\Delta_{\text{vap}}S$; (d) hodnota $pK_a(2)$ kyseliny maleinové je vyšší protože, disociaci H^+ brání H-vazebné interakce.

10.26 (a) 7,47 %; (b) 5,60 %.

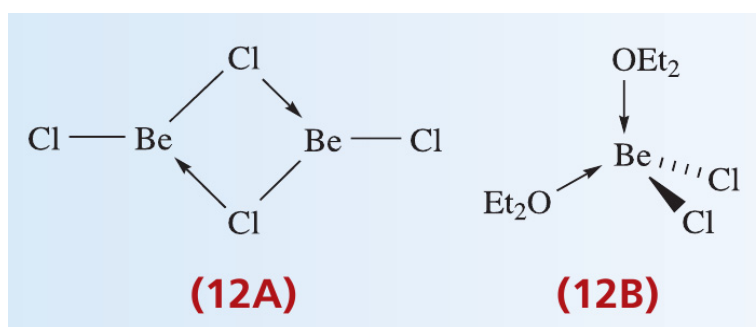
10.28 (e) Elektrodepozice (elektrolýza a usazování produktu na katodě).

KAPITOLA 11

- 11.1 (b) ns^1 .
- 11.6 (a) ${}^{40}_{19}\text{K} + e^- \rightarrow {}^{40}_{18}\text{Ar}$; (b) $0,57 \text{ dm}^3$; předpokládaný rozklad probíhá podle schématu v (a), ale viz rovn. 11.2.
- 11.8 Vzniká LiF a NaI.
- 11.9 Mezi $[\text{PtCl}_4]^{2+}$ a KBr nebo KI dochází k výměně halogenu.
- 11.12 (a) N^{3-} je kompletně uvnitř jednotky, počet Li^+ na jednotku = $6 \cdot 1/3 = 2$; (b) musí se vzít do úvahy obě vrstvy, 1 a 2, abychom dostali Li_3N .
- 11.14 Disproporcionace
- 11.15 (a) O_2^- ; (b) O_2^{2-} ; (c) O_3^- ; (d) N_3^- ; (e) N^{3-} ; (f) Na^- .
- 11.17 (a) $\text{C}\equiv\text{N}^-$ je izoelektronový s CO; vazba jako v CO (odd. 2.7); (b) stejně jako KOH (odd. 11.6)
- 11.19 (a) $\text{NaH} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{NaOH} + \text{H}_2$; (b) $\text{KOH} + \text{CH}_3\text{CO}_2\text{H} \rightarrow \text{CH}_3\text{CO}_2\text{K} + \text{H}_2\text{O}$;
(c) $2 \text{NaN}_3 \rightarrow 2\text{Na} + 3\text{N}_2$; (d) $\text{K}_2\text{O}_2 + 2\text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{KOH} + \text{H}_2\text{O}_2 \rightarrow 2\text{KOH} + \text{H}_2\text{O} + \frac{1}{2}\text{O}_2$;
(e) $\text{NaF} + \text{BrF}_3 \rightarrow \text{Na}[\text{BF}_4]$; (f) Katoda: $\text{K}^+ + e^- \rightarrow \text{K}$;
anoda: $2\text{Br}^- \rightarrow \text{Br}_2 + e^-$;
(g) Katoda: $2\text{H}_2\text{O} + 2e^- \rightarrow 2 \text{OH}^- + \text{H}_2$; anoda: $2\text{Cl}^- \rightarrow \text{Cl}_2 + 2e^-$.
- 11.22 (a) Li_2CO_3 ; (b) Na_2O ; (c) $0,0588 \text{ mol dm}^{-3}$.
- 11.23 (a) $\text{K}_2\text{SO}_4 + \text{H}_2\text{O}$; (b) NaHSO_3 nebo $\text{Na}_2\text{SO}_3 + \text{H}_2\text{O}$; (c) $\text{K}(\text{C}_2\text{H}_5\text{O}) + \text{H}_2\text{O}$;
(d) $\text{Na}(\{\text{CH}_3\}_2\text{HCO}) + \text{H}_2$; (e) NaHCO_3 nebo $\text{Na}_2\text{CO}_3 + \text{H}_2\text{O}$; (f) HCO_2Na ;
(g) $\text{Cs}_2\text{C}_2\text{O}_4 + 2\text{H}_2\text{O}$; (h) $\text{Na}[\text{BH}_4] + \text{NaCl}$.
- 11.24 (a) -18 kJ mol^{-1} ; (b) NaCl.
- 11.25 (a) $\text{Li}_3\text{N} + 3\text{H}_2\text{O} \rightarrow 3\text{LiOH} + \text{NH}_3$; (b) $M = \text{Li}$; $\mathbf{A} = \text{Li}_2\text{O}$; $\mathbf{B} = \text{H}_2$.
- 11.26 (a) Pro ion v plynné fázi se řád vazby = 0.
- 11.27 (b) Rozpustné jsou: NaNO_3 ; RbNO_3 ; Cs_2CO_3 ; Na_2SO_4 , LiCl.
- 11.28 Li_3N : přímým sloučením prvků, vrstevnatá struktura; NaOH. neutralizuje HNO_3 , nevzniká žádný plyn; Cs: reaguje explozivně s vodou, Cs_7O , suboxid; Li_2CO_3 , velmi málo rozpustný; NaBH_4 : redukční činidlo; Rb_2O : zásaditý, anti fluoritová struktura; Li: nejvyšší hodnota první ionizační energie ze všech alkalických kovů (1. skupina).

KAPITOLA 12

- 12.2 $\text{Ca(OH)}_2 = 1,05 \cdot 10^{-2} \text{ mol dm}^{-3}$; $\text{Mg(OH)}_2 = 1,12 \cdot 10^{-4} \text{ mol dm}^{-3}$; poměr rozpustností = 94 : 1.
- 12.3 (a) $3\text{Mg} + \text{N}_2 (+\Delta) \rightarrow \text{Mg}_3\text{N}_2$; (b) $\text{Mg}_3\text{N}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{NH}_3 + 3\text{Mg(OH)}_2$.
- 12.4 (a) Ve struktuře typu NaCl nahrazuje Mg^{2+} ionty Na^+ a $\text{C}\equiv\text{C}^{2-}$ nahrazuje Cl^- , $\text{C}\equiv\text{C}^{2-}$ není sféricky symetrický, což je příčinou prodloužení podél jedné osy; (b) volná rotace CN^- v NaCN znamená že ion CN^- je pseudosférický (má téměř sférickou symetrii).
- 12.5 (a) $(\text{NH}_4)_2[\text{BeF}_4] (+\Delta) \rightarrow \text{BeF}_2 + 2\text{NH}_4\text{F}$; (b) $2\text{NaCl} + \text{BeCl}_2 \rightarrow \text{Na}[\text{BeCl}_4]$; (c) $\text{BeF}_2 \rightarrow [\text{Be}(\text{H}_2\text{O})_4]^{2+} + 2\text{F}^-$.
- 12.6 (a) viz **12A**; sp^2 ; (b) viz **12B**.

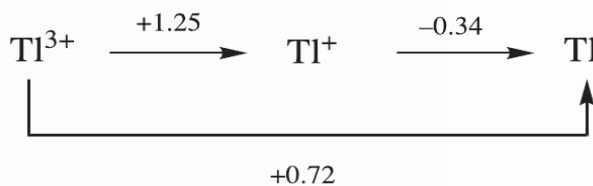

- 12.7 (a) viz **Obr. 6.22**; (b) v elementární buňce jsou dva Mg^{2+} a čtyři F^- , tj., poměr $\text{Mg}^{2+} : \text{F}^- = 1 : 2$.
- 12.9 (a) tvoří se hydrát CaCl_2 , $\text{CaH}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Ca(OH)}_2 + \text{H}_2$.
- 12.10 (a) Viz diskuse o disproportionaci CaF v **odd. 6.16**; (b) rozpustíte každý z nich ve zředěné HCl, změřte $\Delta_f H^0$ a použijte Hessův cyklus.
- 12.11 (a) SrO_2 je konjugovaná báze a H_2O_2 je konjugovaná kyselina; HCl je konjugovaná kyselina a SrCl_2 je konjugovaná báze; (b) báze + slabá kyselina; $\text{BaO}_2 + 2\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Ba(OH)}_2 + \text{H}_2\text{O}_2$.
- 12.12 (a) $\text{MO} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{M(OH)}_2$; Sr: $\Delta_f H^0 = -81,5$; Ba: $\Delta_f H^0 = -105,7 \text{ kJ mol}^{-1}$.
- 12.13 (a) Zavádění CO_2 do vápenného mléka; (b) $\text{Ca(OH)}_2(\text{aq}) + \text{CO}_2(\text{g}) \rightarrow \text{CaCO}_3(\text{s}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l})$; (c) bílá sraženina, mléčný zákal.
- 12.16 V $\text{MgCl}_2(\text{aq})$ se tvoří komplexní kation přibližného složení $[\text{MgOMg}]^{2+}$, případně jeho hydrát.
- 12.19 (b) Thermodynamicky výhodná tvorba $[\text{Be}(\text{H}_2\text{O})_4]^{2+}$; (c) fázová přeměna hcp $\rightarrow$ bcc.
- 12.20 (a) Antifluoritová struktura Na_2S ; (b) C^{2-} , N^- a O jsou izoelektronové; (c) tvorba $[\text{Be(OH)}_4]^{2-}$; (d) vysoká hodnota bodu tání, stálost při vysoké teplotě.
- 12.21 (a) $\text{Ca(OH)}_2 + \text{H}_2$; $2\text{BeH}_2 + \text{LiCl} + \text{AlCl}_3$; (c) $\text{C}_2\text{H}_2 + \text{Ca(OH)}_2$; (d) $\text{BaSO}_4 + \text{H}_2\text{O}_2$; (e) $2\text{HF} + \text{Ca(HSO}_4)_2$; (f) $\text{MgO}_2 + \text{H}_2\text{O}$; (g) $\text{MgO} + \text{CO}_2$; (h) $\text{MgO} + \text{Mg}_3\text{N}_2$.
- 12.22 (a) **M** = Sr, **A** = $[\text{Sr}(\text{NH}_3)_6]$; **B** = $\text{Sr}(\text{NH}_2)_2$; **C** = H_2 ; **X** = Ca; **D** = Ca(OH)_2 .

12.23 (a) $[\text{CaI}_2(\text{THF})_4]$; $[\text{BaI}_2(\text{THF})_5]$; $r(\text{Ba}^{2+}) > r(\text{Ca}^{2+})$; (b) velmi málo rozpustné: BaSO_4 , MgCO_3 , $\text{Mg}(\text{OH})_2$, CaF_2 ; rozpustné bez reakce: BeCl_2 , $\text{Mg}(\text{ClO}_4)_2$, BaCl_2 , $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$; reagují s vodou: $\text{CaO} \rightarrow \text{Ca}(\text{OH})_2$, $\text{SrH}_2 \rightarrow \text{Sr}(\text{OH})_2$.

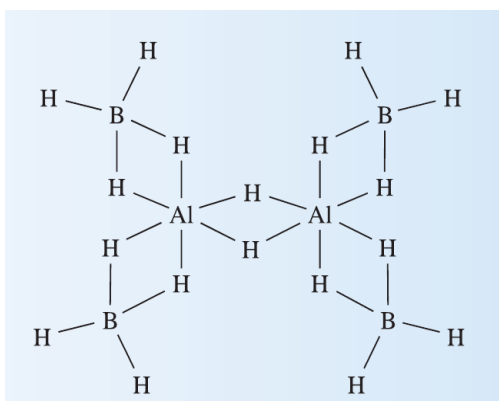
KAPITOLA 13

13.2

- 13.4 (a) $\text{B}_2\text{O}_3(\text{s}) + 3\text{Mg}(\text{s}) (+\Delta) \rightarrow 2\text{B}(\text{s}) + 3\text{MgO}(\text{s})$; (b) Al_2O_3 je amfoterní, Fe_2O_3 je zásaditý; reaguje pouze Al_2O_3 a zbyde pevný Fe_2O_3 ; $\text{Al}_2\text{O}_3(\text{s}) + 3\text{H}_2\text{O}(\text{l}) + \text{NaOH}(\text{aq}) \rightarrow 2\text{Na}[\text{Al}(\text{OH})_4](\text{aq})$; (c) $2\text{Na}[\text{Al}(\text{OH})_4](\text{aq}) + \text{CO}_2(\text{g}) \rightarrow \text{Al}_2\text{O}_3 \cdot 3\text{H}_2\text{O}(\text{s}) + \text{Na}_2\text{CO}_3(\text{aq}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l})$.
- 13.5 (a) Viz **Obr. 4.21**; (b) multiplet 1:1:1:1; (c) dublet $[J(^{11}\text{B}-^{31}\text{P})]$ kvartetů $[J(^{11}\text{B}-^1\text{H})]$; (d) singlet.
- 13.6 $\Delta_f H^\circ = -851,5$ kJ na 1 mol Fe_2O_3 (nebo Al_2O_3); uvolní se dostatečné množství energie na roztavení železa.
- 13.9 (a) Vzniká $\text{Me}_3\text{N} \cdot \text{BH}_3$; v ^{11}B NMR spektru $\text{THF} \cdot \text{BH}_3$ a $\text{Me}_3\text{N} \cdot \text{BH}_3$ jsou tři kvartety 1:3:3:1 s rozdílným chemickým posunem; (b) ne, žádná změna v ^{11}B nebo ^{31}P NMR spektrech; (c) ano, dojde ke změně v ^{11}B NMR spektrech roztoku; (d) vzniká komplex vazbou přes jednu nebo dvě vazby $\text{P} \rightarrow \text{B}$, je vhodné použít ^{31}P nebo ^{11}B NMR spektroskopii.
- 13.11 Interakce s 12 ekvivalentními ^{19}F , poměr = 924 : 1.
- 13.12 (a) $[\text{B}(\text{CF}_3)_4]^- + \text{H}_3\text{O}^+ \rightarrow [\text{B}(\text{CF}_3)_3\text{CO}] + 3 \text{HF}$.
- 13.13 (a) Může dojít k reakci H_2O s větším Al (ale ne B); (c) postupné reakční kroky jsou: (i) $\text{B}_2\text{H}_6 \leftrightarrow 2 \text{BH}_3$ (rychle), (ii) $\text{BH}_3 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow$ produkty (pomalou); (c) $\text{B}(\text{OH})_3 + 2 \text{HF}_2^- \rightarrow [\text{BF}_4]^- + 2 \text{H}_2\text{O} + \text{OH}^-$.
- 13.14 (a) $\text{B}(\text{OEt})_3 + 3\text{HCl}$; (b) $\text{EtOH} \cdot \text{BF}_3$; (c) $\text{B}(\text{NHPH})_3 + 3\text{HCl}$; (d) $\text{K}[\text{BF}_4]$ (iontová sloučenina).
- 13.15 (a) $\text{Na}_3[\text{AlF}_6]$; (b) CaTiO_3 ; (c) přepište $\text{Na}_3[\text{AlF}_6]$ jako $\text{Na}_2[\text{NaAlF}_6] \equiv \text{NaXF}_3$; kryolit má perovskitovou strukturu s $2/3$ Na v polohách Ca, a Al + $1/3$ Na v polohách Ti.
- 13.6 (a) $[\text{MBr}_6]^{3-}$, oktaedr; $[\text{MCl}_5]^{2-}$, trigonální bipyramida; $[\text{MBr}_4]^-$, tetraedr; (b) krystalové stětnání; (c) $\text{TiCl}_3 + \text{H}_2\text{N}(\text{CH}_2)_5\text{NH}_2 + 2\text{HCl}$; $2\text{TiCl}_3 + 3\text{CsCl}$; (d) monomerní GaCl_2 by byl paramagnetický; $\text{Ga}[\text{GaCl}_4]$ obsahuje diamagnetické ionty Ga^+ a $[\text{GaCl}_4]^-$.
- 13.17 (a) $\text{AlF}_3 + 3\text{F}^- \rightarrow [\text{AlF}_6]^{3-}$; po přidání BF_3 vzniká $[\text{BF}_4]^-$ a sráží se AlF_3 . (b) data svědčí pro současnou přítomnost GaCl_2 a GaCl_3/HCl , tj. $[\text{GaCl}_4]^-$; (c) Pevný TlI_3 je $\text{Tl}^+(\text{I}_3)^-$; hydratovaný Tl_2O_3 je nerozpustný a oxidace $\text{Tl}^+(\text{aq})$ na pevný Tl_2O_3 je mnohem snazší než na $\text{Tl}^{3+}(\text{aq})$; I_2 je oxidační činidlo.

- 13.18 (a) Při teplotě 298 K se koncové a můstkové H účastní dynamického procesu; tento proces pokračuje i při 203 K; (b) všechna ^{11}B jádra jsou ekvivalentní, kvintet vzniká interakcí ^{11}B se čtyřmi ekvivalentními ^1H jádry (výměna koncových a můstkových H); (c) IR časová stupnice se liší od NMR časové stupnice.
- 13.19 C_{2h} .
- 13.22 (a) Cyklický $\text{Et}_3\text{B}_3\text{O}_3$; $(\text{Me}_2\text{N})_2\text{B}-\text{B}(\text{NMe}_2)_2$; $\text{K}[\text{SbF}_6] + (\text{C}_2\text{F}_5)_3\text{BF}$.
- 13.24 Použijte lokalisované $2c-2e$ vazby; koordinační vazby $\text{N} \rightarrow \text{Al}$.
- 13.25 Cyklický $[\text{Cl}_2\text{GaP}(\text{H})\text{Si}^t\text{Bu}_3]_2$.
- 13.26 B_5H_9 : *nido*-klastr, tetragonální pyramida se čtyřmi můstkovými H; $\text{B}_8\text{H}_8^{2-}$: *closo*-dodekaedr; $\text{C}_2\text{B}_{10}\text{H}_{12}$: *closo*-ikosaedr; *nido*- B_6H_9^- : pentagonální pyramida se třemi můstkovými atomy H; $\text{C}_2\text{B}_{10}\text{H}_{12}$ bude mít dva sousedící atomy C (1,2-izomer), nebo, budou oddělené (1,7- a 1,12-izomery).
- 13.27 (a) Přidání dvou elektronů znamená změnu původního deltahedronu z $n = 6$ (pro B_5H_9) na $n = 7$ (pro B_5H_{11}); předpověď je změna z *nido* na *arachno*; (b) anion je v roztoku dynamický, všech osm atomů H je ekvivalentních a mohou “vidět” každý B.
- 13.28 (a) 1- BrB_5H_8 izomeruje na 2- BrB_5H_8 ; (b) $\text{B}_4\text{H}_8(\text{PF}_3) + \text{H}_2$; (c) $\text{K}[1-\text{BrB}_5\text{H}_7] + \text{H}_2$; (d) $4\text{B}(\text{OR})_3 + \text{BMe}(\text{OR})_2 + 11\text{H}_2$ (vazba B-C nepodléhá hydrolýze).
- 13.30 (a) $\text{Ga}^+ + \text{I}_3^- \rightarrow \text{Ga}^{3+} + 3\text{I}^-$; $\text{Ga}^+ + \text{Br}_2 \rightarrow \text{Ga}^{3+} + 2\text{Br}^-$; $\text{Ga}^+ + 2[\text{Fe}(\text{CN})_6]^{3-} \rightarrow \text{Ga}^{3+} + 2[\text{Fe}(\text{CN})_6]^{4-}$; $\text{Ga}^+ + 2[\text{Fe}(\text{bpy})_3]^{3+} \rightarrow \text{Ga}^{3+} + 2[\text{Fe}(\text{bpy})_3]^{2+}$; (b) $[\text{Tl}(\text{CN})_4]^-$, $\text{Tl}(\text{CN})_3$.
- 13.31 Al, $\approx 82\,000$ ppm; Mg, $\approx 24\,000$ ppm; (b) oxidace: H: $8 \cdot (-1 \text{ na } 0)$, redukce: Ga: $2 \cdot (+\text{III na } 0)$, $1 \cdot (+\text{III na } +\text{I})$.
- 13.32 (a)

(b) $\text{A} = [\text{B}(\text{BCl}_2)_3\text{CO}]$.

- 13.33 (b) $\text{N}, \text{N}', \text{N}'', \text{S}, \text{S}', \text{S}''$ – a $\text{N}, \text{N}', \text{N}'', \text{N}'''$, $\text{O}, \text{O}', \text{O}''$ – donory.
- 13.34 (a) Při 223 K, stacionární struktura, šest BH_{term} a jeden $\mu_3\text{-H}$ přes stěnu B_3 ; při 297 K vzniká přídavný vrchol fluxionálního H přes B_6 – skelet ale nedochází ke změně v H_{term} ; $J(\text{BH}_{\text{term}}) \gg J(\text{BH}_{\text{cap}})$; (b) $\text{X} = \text{NH}_4[\text{GaF}_4]$.

KAPITOLA 14

- 14.4 $C_{60}^{n-} : (8 \cdot 1/8) + (6 \cdot 1/2) = 4$; $K^+ : 9 + (12 \cdot 1/4) = 12$; $C_{60}^{n-} : K^+ = 1 : 3$.
- 14.6 (a) Mg_2C_3 obsahuje ion $C=C=C^{4-}$, a CaC_2 obsahuje ion $C\equiv C^{2-}$; ThC_2 obsahuje C_2^{4-} ; TiC je intersticiální karbid; (b) NH_4Br reaguje v kapalném amoniaku jako kyselina; (c) $Si-H$ (nebo $Si-D$) se v kroku určujícím rychlost reakce nerozpadá, OH^- pravděpodobně atakuje Si .
- 14.8 (a) Lineární; (b) lineární; (c) trigonální pyramida; (d) trigonální bipyramida; (e) tetraedrické uspořádání okolo Si , lomené na O ; (f) oktaedr; (g) oktaedr; (h) tetraedr.
- 14.9 (a) $[Sn_9Ti]^{3-}$ má pro vazbu v klastru 11 elektronových párů; *clos*o-skelet; (b) Dva izomery, protože Ti může obsazovat dvě různé polohy.
- 14.11 (a) $GeCl_4 + 2H_2O \rightarrow GeO_2 + 4HCl$; GeO_2 je dimorfní – může mít strukturu typu rutil a/nebo křemen. (b) $SiCl_4 + 4NaOH \rightarrow Na_4SiO_4 + 4HCl$; diskrétní jednotky SiO_4^{4-} se nevyskytují, jde o polymerní ion; (c) $CsF + GeF_2 \rightarrow Cs[GeF_3]$; uspořádání iontů $[GeF_3]^-$ odpovídá trigonální pyramidě; (d) $2SiH_3Cl + H_2O \rightarrow (SiH_3)_2O + 2HCl$; (e) $2SiF_4 + 4H_2O \rightarrow SiO_2 + 2H_3O^+ + [SiF_6]^{2-} + 2HF$; oktaedrický $[SiF_6]^{2-}$; (f) $2(PBu_4)Cl + SnCl_4 \rightarrow (PBu_4)_2[SiCl_6]$; oktaedrický $[SiCl_6]^{2-}$.
- 14.12 Štěpení je způsobeno interakcí $^{119}Sn - ^{19}F$; každá částice je oktaedrická; (a) jediný F ; (b) v obou izomerech, *cis* i *trans*, jsou dvě ekvivalentní polohy F (1:2); **B** = *fac*-izomer se třemi ekvivalentními F ; (c) **A** = *mer*-izomer se dvěma typy F (1 : 2), **B** = *fac*-izomer se třemi ekvivalentními F ; (d) **A** = *trans*- Cl se čtyřmi ekvivalentními F ; **B** = *cis*- Cl se dvěma typy okolí F (2:2); (e) dvě různá okolí F (1:4); (f) šest ekvivalentních F .
- 14.13 $[Sn(OH)_6]^{2-} + H_2$; (b) $PbSO_4$; (c) Na_2CS_3 ; (d) polymery $-SiH_2O-$; (e) $ClCH_2SiH_3$.
- 14.14 (a) Rozpusťte každou ze sloučenin v konc. $HF(aq)$, změřte $\Delta_r H^0$ a použijte Hessův zákon; (b) energie vazeb $Si-Si$ a $Si-H$ z hodnot $\Delta_c H^0$ pro Si_2H_6 a SiH_4 , použijte Paulingův princip; (c) Pb^{IV} stanovíte tak, že jím oxidujete I^- a vzniklý I_2 titrujete thiosíranem (nebo zahřejete s HCl a vzniklý Cl_2 pohltíte v $KI(aq)$, takto vzniklý I_2 titrujete thiosíranem).
- 14.15 Při teplotě 1000 K je CO thermodynamicky stářejší než SnO_2 ; uhlík tedy redukuje SnO_2 při 1000 K, ale nikoliv při 500 nebo 750 K.
- 14.16 (a) Fe^{2+} nahrazuje Mg^{2+} aniž by se změnila struktura (hodnoty r_{ion} viz Dodatek 6); (b) z **Obr. 14.22** je patrné že Al^{3+} může substituovat Si^{4+} , přičemž elektroneutralita je zachována substitucí Ca^{2+} za Na^+ ; (c) ve struktuře oxidu křemičitého Al^{3+} může nahradit Si^{4+} a intersticiální Li^+ pak zajišťuje elektroneutralitu.
- 14.17 I = $(CN)_2$; II = CS_2 ; III = CO_2 ; všechny mají symetrii D_{Oh} .
- 14.18 $KCN(aq)$ je silně alkalický protože dochází k hydrolyze; CN^- neúspěšně soutěží s OH^- pro vytvoření vazby s Al^{3+} .

- 14.19 (a) $\text{NH}_3 + \text{H}_2\text{CO}_3$, pak vzniká CO_2 a H_2O ; (b) stejně jako v úloze (a); (c) $\text{NH}_3 + \text{H}_2\text{CO}_2\text{S}$, pak vzniká $\text{COS} + \text{H}_2\text{O}$.
- 14.20 (a) Trigonálně planární (D_{3h}); (c) IR aktivní A_2'' , E' .
- 14.21 (a) T_d ; (b) D_{3h} ; (c) $D_{\infty h}$; (d) C_{2v} .
- 14.23 (b) Lineární; (c) kruh Sn_4F_4 , každý Sn má volný pár; lokalizované jednoduché vazby Sn–F.
- 14.24 SiF_4 : plyn, tetraedrická molekula; Si: polovodič; Cs_3C_{60} : supravodič při 40 K; SnO : amfoterní; Ge_9^{4+} : Zintlův ion; GeF_2 : analog karbenu; SiO_4^{4-} : vápenatá sůl je součástí cementu; PbO_2 : kyselý oxid; $\text{Pb}(\text{NO}_3)_2$: ve vodě se rozpouští bez rozkladu; SnF_4 : vrstevnatá struktura, oktaedricky koordinovaný Sn.
- 14.25 (b) $\text{Pb}(\text{NO}_3)_2$, PbCl_2 , $\text{Pb}(\text{CH}_3\text{CO}_2)_2$; (c) 230 cm^{-1} , deformační vibrace; 1917 cm^{-1} , $\nu(\text{CN})$; 1060 cm^{-1} , $\nu(\text{CCl})$.
- 14.26 (a) $\text{NaCl} + \text{H}_3\text{GeOCH}_3$; (b) $\text{CaCN}_2 + \text{C}$; (c) $\text{Mg}(\text{OH})_2 + \text{SiH}_4$ + vyšší silany; (d) $\text{KF} + \text{Si}$; (e) $[\text{Ge}(1,2\text{-O}_2\text{C}_6\text{H}_4)_3]^{2-}$; (f) $2\text{SiH}_3\text{I} + \text{O}_2$; (g) viz rovn. 14.13; (h) $\text{Na}_2[\text{Sn}(\text{OH})_6] + \text{H}_2$.
- 14.27 (c) $\text{C}_2\text{O}_4^{2-}$, D_{2h} ; $\text{C}_2\text{S}_4^{2-}$, D_{2d} .
- 14.28 (a) Tvorba $[\text{K}(\text{crypt-222})]^+$; (c) interakce s 12 atomy $^{207}\text{Pb}(22,1\%, I = 1/2)$; 1720 Hz.

KAPITOLA 15

- 15.1 (a) 0; (b) V; (c) III; (d) IV; (e) II; (f) –III; (g) –I; (h) 0; (i) V; (j) III; (k) V.
- 15.2 (a) +932; (b) –274; (c) –450 kJ na mol reakce.
- 15.4 (a) $\text{Ca}_3\text{P}_2 + 6\text{H}_2\text{O} \rightarrow 3\text{Ca}(\text{OH})_2 + 2\text{PH}_3$;
(b) $\text{NaOH} + \text{NH}_4\text{Cl} \rightarrow \text{NaCl} + \text{NH}_3 + \text{H}_2\text{O}$;
(c) $\text{Mg}(\text{NO}_3)_2 + 2\text{NH}_3 + 2\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Mg}(\text{OH})_2(\text{s}) + 2\text{NH}_4\text{NO}_3$;
(d) $\text{AsH}_3 + 4\text{I}_2 + 4\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{H}_3\text{AsO}_4 + 8\text{HI}$;
(e) $\text{PH}_3 + \text{KNH}_2 \rightarrow \text{KPH}_2 + \text{NH}_3$ (kapalný NH_3);
- 15.5 (a) $\text{HCl}(\text{aq})$ je plně disociován, roztok NH_3 obsahuje rozpuštěný NH_3 ; (b) $\text{NH}_4(\text{CO}_2\text{NH}_2)$ je sůl velmi slabé kyseliny.
- 15.7 $\text{HNO}_3(\text{aq}) + 6\text{H}^+(\text{aq}) + 6\text{e}^- \leftrightarrow \text{NH}_2\text{OH}(\text{aq}) + 2\text{H}_2\text{O}(\text{l})$, $[\text{BrO}_3]^- (\text{aq}) + 6\text{H}^+(\text{aq}) + 6\text{e}^- \leftrightarrow \text{Br}^- (\text{aq}) + 3\text{H}_2\text{O}(\text{l})$, $\text{NH}_2\text{OH}(\text{aq}) + \text{BrO}_3^- (\text{aq}) \rightarrow \text{HNO}_3(\text{aq}) + \text{Br}^- (\text{aq}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l})$.
- 15.8 (a) $3\text{NaNH}_2 + \text{NaNO}_3 \rightarrow \text{NaN}_3 + 3\text{NaOH} + \text{NH}_3$; (b) Na s kapalným NH_3 ; (c) $2\text{NaN}_3 + \text{Pb}(\text{NO}_3)_2 \rightarrow \text{Pb}(\text{N}_3)_2 + 2\text{NaNO}_3$.
- 15.9 (a) CN_2^{2-} , NO_2^+ , NCO^- ; (b) vazebné uspořádání podobné jako v CO_2 .
- 15.10 (b) Elementární buňka obsahuje dva celé As a $(4 \cdot \frac{1}{4}) + (8 \cdot \frac{1}{8})\text{Ni} = 2\text{Ni}$, tj. 1 : 1.
- 15.11 Elektronovou difrakcí nebo vibrační spektroskopií; (b) Ramanovou (nikoliv IČ) spektroskopií.
- 15.12 F_5S^- , Cl^- , ON^- .
- 15.13 (b) Předpokládejte kulovou symetrii iontů PCl_4^+ a $[\text{PCl}_6]^-$.
- 15.14 V každém iontu je šest ekvivalentních center F: (a) dublet (interakce s ^{31}P); (b) signál 1:1:1:1:1:1 (interakce s ^{121}Sb) překrývající signál 1:1:1:1:1:1:1 (interakce s ^{123}Sb), relativní zastoupení $^{121}\text{Sb} : ^{123}\text{Sb} \approx 1 : 1$.
- 15.15 Rovn. 15.64 (Cu se oxiduje, N se redukuje); 15,73 (N se oxiduje, Co se redukuje); 15.111 (N se v jedné HNO_2 oxiduje a ve dvou dalších redukuje); 15.123 (Au se oxiduje, N v HNO_3 se redukuje).
- 15.16 Předpokládejme statické struktury: (a) *cis*- $[\text{PF}_4(\text{CN})_2]^-$, triplet tripletů; *trans*- $[\text{PF}_4(\text{CN})_2]^-$, kvintet; *mer*- $[\text{PF}_3(\text{CN})_3]^-$, dublet tripletů; *fac*- $[\text{PF}_3(\text{CN})_3]^-$, kvartet.
- 15.17 Tři isomery, v každém izomeru dvě okolí F (2 : 1).
- 15.18 (a) $(\text{PCl}_4)^+[\text{SbCl}_6]^-$; (b) $\text{K}^+[\text{AsF}_6]^-$; (c) $(\text{NO})^+[\text{SbF}_6]^-$; (d) $(\text{H}_2\text{F})^+[\text{SbF}_6]^-$; vzhledem k tendenci k tvorbě můstku Sb–F–Sb může vzniknout $[\text{Sb}_2\text{F}_{11}]^-$ nebo vyšší asociáty.
- 15.19 (a) Viz Obr. 15.13b a (V15.41); $[\text{Sb}_2\text{F}_{11}]^-$, žádný volný pár, 12 elektronů ve valenční sféře každého středového Sb^{V} ; $[\text{Sb}_2\text{F}_7]^-$, jeden volný pár a čtyři vazebné páry na každém Sb^{III} poskytnou uspořádání trigonální bipyramidy s volnými páry v ekvatoriální poloze. (b) Řetězec s oktaedricky koordinovaným Bi^{III} .

- 15.20 NO^+ je izoelektronový s CO a jeho diagram MO je podobný; NO má o jeden elektron víc než NO^+ a tento elektron obsazuje π^* -MO, což vede ke snížení řádu vazby; frekvence vibrace závisí na silové konstantě, jejíž hodnota se zvyšuje se zvětšující se pevností vazby.
- 15.21 **B** = N_2O .
- 15.23 (a) Typ rutilu s trojnásobnou superbuňkou; (b) k jednoznačnému popisu struktury je zapotřebí tří elementárních buněk stukturálního typu rutilu; (c) O: koordinační číslo 3, Fe: koordinační číslo 6 a Sb: koordinační číslo 6; (d) Fe: jeden atom uvnitř buňky a 8 atomů v rozích = 2 Fe; Sb: dva atomy ve středu a osm na hranách = 4 Sb; O: deset uvnitř buňky středu a čtyři na stěnách = 12 O; stechiometrický poměr 2 : 4 : 12 = 1 : 2 : 6.
- 15.24 (a) $\text{P}_3\text{O}_{10}^{5-}$ poskytne dva signály v spektru NMR ^{31}P (poměr intenzit 2 : 1); $\text{P}_4\text{O}_{13}^{6-}$ poskytne dva signály se stejnými intenzitami; (b) AsF_5 je izostrukturální s PF_5 , (**V15.32**); pokud při vyšší teplotě dojde k rychlé změně pak dva pásy ^{19}F s poměrem intenzit 3 : 2 (ekv. : ax.) budou splývat; (c) podívejte se na Obr. 15.23a: náhradou tří Cl za NMe_2 bude možnost vzniku tří izomerů, které ve spektru NMR ^1H poskytnou jeden, dva nebo tři signály; případně použijte ^{31}P .
- 15.25 (a) Jestliže $2\text{Ti}^{\text{III}} \rightarrow 2\text{Ti}^{\text{IV}}$, pak se oxidační stav dusíku změní z -I na -III a vznikne NH_3 ; (b) jestliže $2\text{Ag}^{\text{I}} \rightarrow 2\text{Ag}^0$, pak se oxidační stav fosforu změní z III na V a produktem bude HPO_4^{2-} ; (c) jestliže $2\text{I}^0 \rightarrow 2\text{I}^{-1}$, pak změna oxidačního stavu P bude z I na III a pak na V, tj. $\text{H}_3\text{PO}_2 \rightarrow \text{H}_3\text{PO}_3 \rightarrow \text{H}_3\text{PO}_4$.
- 15.26 (a) Tetraedr; (b) planární; (c) okolo N je trigonální pyramida, uspořádání na O je lomené; (d) tetraedr; (e) trigonální bipyramida s F v axiálních polohách.
- 15.27 (a) $\text{K}^{15}\text{NO}_3 + \text{Al}, \text{NaOH}(\text{aq}) \rightarrow ^{15}\text{NH}_3$, reakce s Na; (b) oxidací $^{15}\text{NH}_3$ [viz část (a)] pomocí CuO nebo NaOCl; (c) $\text{K}^{15}\text{NO}_3 + \text{Hg}, \text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow ^{15}\text{NO}$; nechte reagovat s Cl_2 a AlCl_3 .
- 15.28 (a) Zredukujte na $^{32}\text{P}_4$ který necháte reagovat s $\text{NaOH}(\text{aq})$; $^{32}\text{P}_4$ [viz část (a)] + malé množství Cl_2 a následná hydrolyza produktu; (c) $^{32}\text{P}_4$ [viz část (a)] + přebytek S, vznikne $^{32}\text{P}_4\text{S}_{10}$ a následná reakce s Na_2S .
- 15.29 **D** = N_2 .
- 15.30 Kombinace Al + O je izoelektronová s Si + Si.
- 15.32 (a) $J(^{11}\text{B} - ^{31}\text{P})$; ^{31}P , $I = 1/2$, ^{11}B , $I = 3/2$.
- 15.33 (a) $(\text{PI}_4)^+[\text{GaBr}_4]^-$; (b) $[\text{P}(\text{OH})\text{Br}_3]^+[\text{AsF}_6]^-$; (c) $2\text{PbO} + 4\text{NO}_2 + \text{O}_2$; (d) $\text{KPH}_2 + \text{H}_2$; (e) $\text{NH}_3 + 3\text{LiOH}$; (f) $\text{H}_3\text{AsO}_4 + \text{H}_2\text{SO}_4$; (g) $\text{BiOCl} + 2\text{HCl}$; (h) $\text{H}_3\text{PO}_3 + 3\text{HCl}$.
- 15.34 (b) Bi se chová jako typický kov; (c) $[\text{X}]^- = [\text{Fe}(\text{NO}_3)_4]^-$.
- 15.35 (a) Dublet (939 Hz) dubletů (731 Hz) kvintetů (817 Hz); (b) $[\text{BiF}_7]^{3-}$ jak lze očekávat podle VSEPR; (c) $[\text{SbF}_6]^{3-}$ musí mít stereochemicky inaktivní volný pár.
- 15.36 (b) **A** = AsOCl_3 , C_{3v} odpovídá monomeru; C_{2h} odpovídá dimeru (struktura (**V15.37**)).

- 15.37 (a) Rozklad na NO_2 .
- 15.38 (b) $-1332 \text{ kJ mol}^{-1}$.
- 15.39 (b) $\text{PO}(\text{NMe}_2)_3$; $6\text{NHMe}_2 + \text{POCl}_3 \rightarrow \text{PO}(\text{NMe}_2)_3 + 3\text{NH}_2\text{Me}_2\text{Cl}$.
- 15.40 PCl_3F_2 je nepolární, PCl_2F_3 je polární, PClF_4 je polární.
- 15.41 (a) $\text{Co}(\text{NH}_2)_2 + 2\text{HNO}_2 \rightarrow 2\text{N}_2 + \text{CO}_2 + 3\text{H}_2\text{O}$;
(b) $\text{NO}_2^- + \text{HSO}_3\text{NH}_2 \rightarrow \text{N}_2 + \text{HSO}_4^- + \text{H}_2\text{O}$.
- 15.42 (a) $12\text{P} + 10\text{KClO}_3 \rightarrow 3\text{P}_4\text{O}_{10} + 10\text{KCl}$;
(b) $\text{P}_4\text{S}_3 + 5\text{KClO}_3 + 1/2\text{O}_2 \rightarrow \text{P}_4\text{O}_{10} + 3\text{SO}_2 + 5\text{KCl}$.
- 15.43 (b) **A** = $\{\text{N}=\text{P}(\text{OCH}_2\text{CF}_3)_2\}_n$; **B** = $\{\text{N}=\text{P}(\text{NHMe})_2\}_n$; **C** = $\{\text{N}=\text{P}(\text{NHCH}_2\text{CO}_2\text{Et})_2\}_n$.

KAPITOLA 16

- 16.1 (b) ns^2np^4 .
- 16.2 $^{209}_{83}\text{Bi}(n, \gamma)^{210}_{83}\text{Bi} (+ \beta^-) \rightarrow ^{210}_{84}\text{Po}$.
- 16.3 Anoda: $4 \text{OH}^-(\text{aq}) \rightarrow \text{O}_2(\text{g}) + 2\text{H}_2\text{O}(\text{l}) + 4\text{e}^-$; katoda: $2\text{H}^+(\text{aq}) + 2\text{e}^- \rightarrow \text{H}_2(\text{g})$.
- 16.4 $8\text{E} \rightarrow 4\text{E}_2$, pro $\text{E} = \text{O}$ se $\Delta_f H^0 = -1992 \text{ kJ mol}^{-1}$, pro $\text{E} = \text{S}$ se $\Delta_f H^0 = -1708 \text{ kJ mol}^{-1}$; $8\text{E} = \text{E}_8$; pro $\text{E} = \text{O}$ se $\Delta_f H^0 = -1992 \text{ kJ mol}^{-1}$ a pro $\text{E} = \text{S}$ se $\Delta_f H^0 = -2128 \text{ kJ mol}^{-1}$.
- 16.6 (a) $E^0_{\text{cel}} = 1,08 \text{ V}$, takže hodnota $\Delta_f G^0$ je záporná; (b) $59,9 \text{ g cm}^{-3}$.
- 16.7 $2\text{Ce}^{4+} + \text{H}_2\text{O}_2 \rightarrow 2\text{Ce}^{3+} + \text{O}_2 + 2\text{H}^+$; (b) $2\text{I}^- + \text{H}_2\text{O}_2 + 2\text{H}^+ \rightarrow \text{I}_2 + \text{H}_2\text{O}$.
- 16.8 (a) $\text{Mn}(\text{OH})_2 + \text{H}_2\text{O}_2 \rightarrow \text{MnO}_2 + \text{H}_2\text{O}$; (b) MnO_2 bude katalyzovat rozklad H_2O_2 ; $2\text{H}_2\text{O}_2 \rightarrow 2\text{H}_2\text{O} + \text{O}_2$.
- 16.9 Šroubovitě řetězce jsou chirální.
- 16.7 (a) Lomená; (b) trigonální bipyramida; (c) lomená; (d) „houpačka“ (e) oktaedr; (f) lomená na každém S (dva izomery).
- 16.12 (a) SF_4 je donor i akceptor F^- ; BF_3 je akceptor F^- ; CsF je zdroj F^- ; (b) vzniká RCF_3 .
- 16.16 $[\text{TeF}_7]^-$ je pentagonální bipyramida; binomický oktet ve spektru NMR ^{125}Te znamená že je v NMR časové stupnici fluxionální; ve spektru NMR ^{19}F je singlet atomů F vázaných se spinově neaktivním Te; 0,9 % ^{123}Te a 7,0 % ^{125}Te interagují a vznikají dva dublety, tj. satelity.
- 16.17 (a) všechny jsou izoelektronové a izostrukturní; (b) izoelektronové: CO_2 , SiO_2 a NO_2^+ ; izostrukturní: CO_2 a NO_2^+ ; izoelektronové ale ne izostrukturní: SO_2 a TeO_2 ; (c) všechny jsou izoelektronové ale pouze SO_3 a PO_3^- jsou izostrukturní; (d) všechny jsou izoelektronové a izostrukturní.
- 16.18 (a) SO_3 je trigonální (trojúhelník), SO_3^{2-} je trigonální pyramida.
- 16.20 Probíhá reakce $\text{SO}_4^{2-} + 8\text{H}^+ + 8\text{e}^- \leftrightarrow \text{S}^{2-} + 2\text{H}_2\text{O}$; tato reakce je podpořena vysokou koncentrací H^+ a velmi malou rozpustností CuS . (b) Odpovídá VSEPRu; (c) bílá sraženina je $\text{Ag}_2\text{S}_2\text{O}_3$, rozpouští se za vzniku $[\text{Ag}(\text{S}_2\text{O}_3)_3]^{5-}$; disproportionace $\text{S}_2\text{O}_3^{2-}$: $\text{S}_2\text{O}_3^{2-} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{S}^{2-} + \text{SO}_4^{2-} + 2\text{H}^+$ je podpořena odstraňováním S^{2-} za vzniku nerozpustného As_2S .
- 16.21 (a) $\text{S}_2\text{O}_4^{2-} + 2\text{Ag}^+ + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{S}_2\text{O}_5^{2-} + 2\text{Ag} + 2\text{H}^+$; (b) $\text{S}_2\text{O}_4^{2-} + 3\text{I}_2 + 4\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{SO}_4^{2-} + 6\text{I}^- + 8\text{H}^+$.
- 16.22 $[\text{SO}_2(\text{OH})(\text{NH}_2)]$, HSO_3NH_2 .
- 16.24 S_2O , **16.42**; $\text{S}_2\text{O}_3^{2-}$, **16.59**; NSF , **16.65**; NSF_3 , **16.66**; NS_2^+ , **16.73**; S_2N_2 , **16.71**.
- 16.25 Planární, 6π -elektronový, $(4n + 2)$ Hückelův systém.
- 16.26 S_∞ , chirální polymer; $\text{S}_2\text{O}_8^{2-}$, silné oxidační činidlo; S_2^{2-} , modrý, paramagnetický; S_2F_2 , dva monomerní izotopy; Na_2O , anti fluoritová struktura; $\text{S}_2\text{O}_6^{2-}$, obsahuje slabé vazby S-S; PbS , černá nerozpustná pevná látka; H_2O_2 , v přítomnosti Mn^{2+}

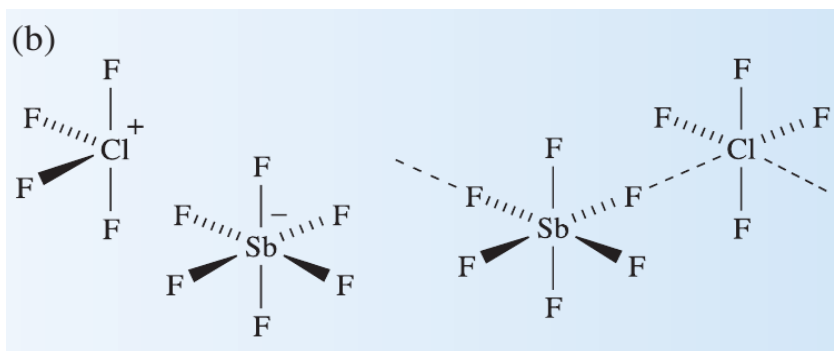
disproporcionuje; HSO_3Cl , reaguje explozivně s vodou; $\text{S}_2\text{O}_3^{2-}$, silné redukční činidlo; H_2S , jedovatý plyn; SeO_3 , v pevném stavu je tetramerem.

- 16.27 (a) černá sraženina CuS ; vzniká rozpustný Na_2CuS_2 ; (b) $\text{H}_2\text{O} + \text{SO}_2 \rightarrow \text{H}_2\text{SO}_3$; $\text{SO}_2 + \text{H}_2\text{SO}_3 + 2\text{CsN}_3 \rightarrow \text{Cs}_2\text{S}_2\text{O}_5 + 2\text{NH}_3$.
- 16.28 (a) $(\text{SF}_3)^+[\text{SbF}_6]^-$; (b) HSO_3F ; (c) $2\text{NaCl} + \text{H}_2\text{S}_4$; (d) $\text{HSO}_4^- + 2\text{I}^- + 2\text{H}^+$; (e) $\text{NSF} + \text{Cs}[\text{AsF}_6]$; (f) $\text{H}_2\text{SO}_5 + \text{HCl}$; (g) $\text{SO}_2 + \text{SO}_4^{2-}$.
- 16.29 (b) Viz **Obr. 10.8** a příslušnou diskuzi; (c) Al_2S_3 , SF_4 , SeO_2 ; kineticky stabilní je SF_6 .
- 16.30 (a) Planární; (b) $d(\text{Se}-\text{Se}) < 2r_{\text{kov}}$; napovídá přítomnost částečného π -charakteru ve vazbě.
- 16.31 (b) Vznikají tři produkty $\text{TeF}_{4-n}(\text{CN})_n$ s $n = 3, 2$ a 0 .
- 16.33 (a) Lomená; (c) 3; (d) 2335 cm^{-1} .
- 16.34 (a) CaCO_3 (nebo MgCO_3) + $\text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{CaSO}_4$ (nebo MgSO_4) + CO_2 + H_2O .

KAPITOLA 17

- 17.2 (a) $2X^- + Cl_2 \rightarrow X_2 + Cl^-$ (X = Br nebo I); (b) viz schéma Downsova procesu v odd. 10.2; k zabránění rekombinace Na a Cl_2 ; (c) $F_2 + H_2 \rightarrow 2HF$; explosivní řetězová reakce.
- 17.3 Odpuzování volných párů O a F zeslabuje vazbu mezi těmito prvky.
- 17.6 ClF, 170; BrF, 185; BrCl, 213; ICl, 232; IBr, 247 pm; dobrý souhlas s Tab. 17.3 pokud je rozdíl $[\chi^p(Y) - \chi^p(X)]$ malý.
- 17.7 (a) $2AgCl + 2ClF_3 \rightarrow 2AgF_2 + Cl_2 + 2ClF$ (AgF_2 , nikoliv AgF , protože ClF_3 je velmi silné oxidační činidlo);
(b) $2ClF + BrF_3 \rightarrow (Cl_2F)^+[BrF_4]^-$;
(c) $CsF + IF_5 \rightarrow Cs^+[IF_6]^-$;
(d) $SbF_5 + ClF_5 \rightarrow (ClF_4)^+[SbF_6]^-$ nebo $2SbF_5 + ClF_5 \rightarrow (ClF_4)^+[Sb_2F_{11}]^-$;
(e) $NMe_4F + IF_7 \rightarrow (NMe_4)^+[IF_8]^-$; (f) $K[BrF_4] (+ \Delta) \rightarrow KF + BrF_3$.
- 17.9 (a) Čtvercově planární; (b) lomená; (c) "houpačka"; (d) pentagonální bipyramida; (e) planární (viz 17.8); (f) oktaedr; (g) pyramida se čtvercovou základnou.
- 17.10 (a) BrF_5 : dublet a kvintet (J_{FF}), poměr intenzit 4:1; $[IF_6]^+$: singlet; (b) BrF_5 je pravděpodobně fluxionální, v limitě vysokých teplot je spektrum singletem; $[IF_6]^+$: při každé teplotě singlet.
- 17.12 368 nm (UV oblast), pás přenosu náboje; 515 nm (viditelná oblast), $\sigma^* \leftarrow \pi^*(I_2)$.
- 17.13 (a) Komplex s přenosem náboje s interakcí S---I-I; (b) (1 : 1), Lambertův-Beerův zákon a Jobova metoda; (c) přenos náboje zeslabuje vazbu I-I.
- 17.14 (a) "houpačka"; (b) viz 17.28; (c) lomená; (d) pyramida se čtvercovou základnou.
- 17.15 (a) v alkalickém roztoku za studena: $Cl_2 + 2NaOH \rightarrow NaCl + NaClO + H_2O$; v horkém alkalickém roztoku: $3Cl_2 + 6NaOH \rightarrow NaClO_3 + 5NaCl + 3H_2O$;
(b) $IO_4^- + 2I^- + H_2O \rightarrow IO_3^- + I_2 + 2OH^-$; $IO_3^- + 5I^- + 6H^+ \rightarrow 3I_2 + 3H_2O$;
(c) IO_4^- .
- 17.17 (a) $ClO_3^- + 6Fe^{2+} + 6H^+ \rightarrow Cl^- + 6Fe^{3+} + 3H_2O$; (b) $IO_3^- + 3SO_3^{2-} \rightarrow I^- + 3SO_4^{2-}$ (je možná i částečná redukce); (c) $IO_3^- + 5Br^- + 6H^+ \rightarrow 2Br_2 + IBr + 3H_2O$.
- 17.18 (a) Stanovte celkový obsah chloru přidáním přebytku I^- a následnou titrací thiosíranem; pouze HCl je silnou kyselinou, takže její koncentraci je možné zjistit měřením pH. Hodnota $\Delta_r H^0$ byla zjištěna měřením K při různých teplotách. (b) Roztok odváženého množství oxidu neutralizujte $NaHCO_3$ a I_2 titrujte thiosíranem, pak přidejte přebytek zředěné HCl a opět titrujte. (c) Ramanovou spektroskopií zjistíte frekvence valenčních vibrací, $Cl_2^- < Cl_2$.

- 17.19 (a) HF je v parách polymerní, vodíkové vazby se při vypařování neštěpí, zatímco vodíkové vazby ve vodě ano; (b) Ag^+ komplex s jodidem musí být stářejší než s chloridem.
- 17.20 (a) Vznik vodíkové vazby $\text{N}-\text{H}\cdots\text{F}$, struktura podobná ledu; (b) produkt HF, vazba v HI je slabší.
- 17.21 (b) Cl^- , (c) ClO_4^- ; (d) jestliže se poloreakce účastní H^+ pak podle Nernstovy rovnice E závisí na $[\text{H}^+]$ (koncentraci H^+).
- 17.22 (a) $10\text{CsF} + \text{I}_2\text{O}_5 + 5\text{IF}_5 \rightarrow 5\text{Cs}_2\text{IOF}_5$; $5\text{CsF} + \text{I}_2\text{O}_5 + 3\text{IF}_5 \rightarrow 5\text{CsIOF}_4$, není to oxidačně-redukční reakce; (b) -150 kJ mol^{-1} .
- 17.23 Interakce se zúčastní: $\pi_g^*(2p_x)^1 \pi_g^*(2p_y)^1 \text{O}_2$ a $\pi_g^*(3p_x)^2 \pi_g^*(3p_y)^1 \text{Cl}_2^+$ a vznikne σ -vazebná interakce v rovině a mimo-rovinná π -vazebná interakce.
- 17.24

- 17.25 HClO_4 , silná kyselina; CaF_2 , strukturní typ; I_2O_5 , anhydrid HIO_3 ; ClO_2 , radikál; $[\text{BrF}_6]^+$, vyžaduje použití velmi silného oxidačního činidla; $[\text{IF}_6]^-$, deformovaný oktaedr; HOCl , slabá kyselina; $\text{C}_6\text{H}_6 \cdot \text{Br}_2$, komplex s přenosem náboje; ClF_3 , používá se k fluoraci uranu; RbCl , pevná látka s oktaedrickým uspořádáním atomů chloru; I_2Cl_6 , halogen má čtvercové okolí.

KAPITOLA 18

- 18.2 He_2 , $\sigma(1s)^2\sigma^*(1s)^2$; He_2^+ , $\sigma(1s)^2\sigma^*(1s)^1$.
- 18.3 Lineární XeF_2 ; čtverec XeF_4 ; deformovaný oktaedr XeF_6 .
- 18.4 Osm vazebných párů a jeden volný pár; stereochemicky inaktivní volný pár.
- 18.5 (a) Hodnota $\Delta_f H^0$ je známa z hydrolyzy XeF_2 ; (b) Použijte termochemický cyklus kterého se zúčastní $\text{XeF}_2(\text{s})$, $\text{XeF}_2(\text{g})$, $\text{Xe}(\text{g}) + 2\text{F}(\text{g})$ a $\text{Xe}(\text{g}) + \text{F}_2(\text{g})$.
- 18.6 Porovnejte $\text{Xe} + \text{Cl}_2 \rightarrow \text{XeCl}_2$ a analogickou reakci s F_2 . Vazba $\text{Xe}-\text{Cl}$ je slabší než $\text{Xe}-\text{F}$, vazba $\text{Cl}-\text{Cl}$ je silnější než vazba $\text{F}-\text{F}$.
- 18.7 Z Bornova–Haberova cyklu za použití předpokladu že mřížkové energie XeF a XeCl jsou přibližně stejné.
- 18.8 XeO_6^{4-} , oktaedr; XeOF_2 , T-tvar; XeOF_4 , tetragonální pyramida s atomem O ve vrcholu; XeO_2F_2 , houpačka; XeO_2F_4 , oktaedr; XeO_3F_2 , trigonální bipyramida s atomy F v axiálních polohách.
- 18.9 (a) $\text{CsF} + \text{XeF}_4 \rightarrow \text{Cs}[\text{XeF}_5]$; (b) $\text{SiO}_2 + 2\text{XeOF}_4 \rightarrow \text{SiF}_4 + 2\text{XeO}_2\text{F}_2$ nebo $\text{SiO}_2 + \text{XeOF}_4 \rightarrow \text{SiF}_4 + \text{XeO}_3$; (c) $\text{XeF}_2 + \text{SbF}_5 \rightarrow (\text{XeF})[\text{SbF}_6]$ nebo $2\text{XeF}_2 + \text{SbF}_5 \rightarrow [\text{Xe}_2\text{F}_3][\text{SbF}_6]$ nebo $\text{XeF}_2 + 2\text{SbF}_5 \rightarrow (\text{XeF})[\text{Sb}_2\text{F}_{11}]$; (d) $2\text{XeF}_6 + 16\text{OH}^- \rightarrow \text{XeO}_6^{4-} + \text{Xe} + \text{O}_2 + 8\text{H}_2\text{O} + 12\text{F}^-$; (e) $2\text{KrF}_2 + 2\text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{Kr} + \text{O}_2 + 4\text{HF}$.
- 18.11 Produktem je $(\text{XeF})^+[\text{RuF}_6]^-$; pás při 600 cm^{-1} patří $\nu(\text{Xe}-\text{F})$; (b) $[\text{XeF}_5][\text{RuF}_6]$ s interakcí $\text{Xe}\cdots\text{F}-\text{Ru}$.
- 18.12 $\mathbf{A} = (\text{F}_2\text{C}=\text{CXeCl})^+[\text{BF}_4]^-$.
- 18.14 Dublet patří dvěma F_{term} ; triplet $F_{\text{můstek}}$; $J(F_{\text{term}} - F_{\text{můstek}})$.
- 18.15 (a) $(\text{KrF})[\text{AuF}_6] + \text{Kr}$; (b) RbHXeO_4 ; (c) $\text{Xe} + \text{Cl}_2 + (\text{XeF})[\text{Sb}_2\text{F}_{11}] + \text{SbF}_5$; (d) $\text{Kr}(\text{TeOF}_5)_2 + \text{BF}_3$; (e) $(\text{XeC}_6\text{F}_5)^+(\text{SO}_3\text{CF}_3)^- + \text{SiMe}_3\text{F}$; (f) $\text{XeC}_6\text{F}_5^+ + \text{C}_6\text{F}_5\text{IF}_2$.
- 18.17 KrF_2 má symetrii $D_{\infty h}$; symetrická valenční vibrace není IR aktivní.
- 18.18 XeF_2 , interakce typu $3c-2e$, řád vazby $\text{Xe}-\text{F} = 1/2$; XeF^+ , σ -vazebný MO, řád vazby $\text{Xe}-\text{F} = 1$.